

ARTLAB SATBAYEV UNIVERSITY ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ ЕСЕП (2023–2024)

ArtLab — Satbayev University құрылымындағы пәнаралық білім беру және шығармашылық бөлімше болып табылады, ол білім алушылардың креативті ойлауын, коммуникативтік құзыреттерін және гуманитарлық рефлексиясын дамыту мақсатында инженерлік білім беруге гуманитарлық, көркемдік және креативтік практикаларды кіріктіруді қамтамасыз етеді.

Даму үдерісінде ArtLab университет ішінде әрекет ететін және сонымен қатар Алматы қаласының сыртқы мәдени және кәсіби ортасымен тұрақты байланыстар орнататын креативті индустриялар орталығы ретінде қалыптасты. ArtLab қызметі бірнеше өзара байланысты бағыттарды қамтиды:

- студенттердің оқу траекторияларына енгізілген білім беру арт-платформасын;
- театр өндірісін (студенттік және кәсіби);
- цифрлық және медиа-өнерді;
- эксперименттік пәнаралық форматтарды, оның ішінде гастро-зертхананы (іске қосылу кезеңі).

2. Театр пәнаралық ортаны қалыптастырудың негізі ретінде

2.1. Қалыптасу және көркемдік эксперимент (2023)

ArtLab жұмысының алғашқы кезеңі театрмен университет аудиториясымен өзара әрекеттесудің негізгі формасы ретінде байланысты болды. Мұндай таңдау театрдың ұжымдық ойлау, рефлексия және коммуникация құралы ретіндегі әлеуетімен негізделді, бұл техникалық жоғары оқу орны жағдайында ерекше өзекті болды. Театр бос уақыт өткізу формасы ретінде емес, тәжірибені талдау, бастан кешіру және кәсіби әрі жеке тұлғалық болмысты ұғыну кеңістігі ретінде қарастырылды.

2023 жыл бойы Satbayev University-дің әртүрлі курстары мен институттарының білім алушыларын біріктірген алғашқы студенттік театр тобы құрылды. Актерлік шеберлік бойынша тұрақты сабақтар, репетициялар және дәрістік форматтар өзін-өзі таныстыру, жауапкершілік, серіктеске назар аудару және командалық өзара іс-қимыл дағдылары дамитын баламалы білім беру ортасына айналды. Көптеген студенттер үшін ArtLab-қа қатысу әдеттегі инженерлік рөл шеңберінен шығудың және өзін жаңа қырынан сынап көрудің алғашқы тәжірибесіне айналды.

«Механизм» авторлық спектаклі

ArtLab жұмысының алғашқы аяқталған көркемдік нәтижесі Анель Сыздыкова-Битосси жазған, 2023 жылғы желтоқсанда ұсынылған «Механизм» авторлық спектаклі болды. Жоба инженер-студенттердің ішкі әлемін метафоралық тұрғыда зерттеу ретінде құрылды. Ұжымдық түс ішінде кейіпкерлер ежелгі Критке түсіп, сынақтар лабиринтінен өтеді, жеке қорқыныштарымен, таңдау үшін жауапкершілікпен және бір-біріне сену қажеттілігімен бетпе-бет келеді.

Спектакльмен жұмыс айқын білім беру әсеріне ие болды. Жоба жоғары жинақылықты, тәртіпті және уақыттың шектеулігі мен жоғары шиеленіс жағдайында әрекет ете білу

қабілетін талап етті. Студенттер өздерін тек сахнадағы орындаушылар ретінде ғана емес, сонымен бірге репетицияларды ұйымдастырудан бастап техникалық дайындыққа және өзара қолдауға дейінгі сахна сыртындағы үдерістерді құра алатын команда ретінде көрсетті. Бұл тәжірибе болашақ кәсіби қызметте тікелей қолданылатын стресс-төзімділікті, өзін-өзі реттеу дағдыларын және жауапкершілікті қалыптастыруға ықпал етті.

2.2. Кеңею және кәсібилену (2024)

2024 жылы ArtLab қызметі белсенді кеңею және кәсібилену кезеңіне өтті. Театр бағыты зерттеушілік және кәсіби жобалар түрінде дамыды.

«Политехтегі бақыт» спектакль-зерттеуі

Негізгі жобалардың бірі техникалық университет студенттерімен бақылаулар мен зерттеу жұмыстары негізінде жасалған «Политехтегі бақыт» спектаклі болды. Жоба кәсіби болмыс, білімнен күтілетін үміттер және инженерлік ортадағы бақыт туралы түсініктер мәселелерін көтерді. Аудиторияның екіұшты реакциясы қойылымның зерттеушілік сипатын және оның рефлексияны бастау қабілетін растады.

Спектакльдің қалалық театр сахнасында көрсетілуі ArtLab студенттерін кәсіби театр контекстіне енгізудің және зертхананың университет шегінен тыс қатысуын кеңейтудің маңызды кезеңіне айналды.

Университет қызметкерлерімен жұмыс: «Хористер» спектаклі

Сонымен қатар ArtLab университет қызметкерлерімен жүйелі жұмысты бастады. Нәтижесінде жоғары оқу орнының әртүрлі бөлімшелерінің өкілдері қатысқан «Хористер» спектаклі дүниеге келді. Жоба көлденең байланыстардың қалыптасуына, сенімнің дамуына және университет қауымдастығы ішіндегі өзара әрекеттесудің жаңа мәдениетін құруға ықпал етті.

Репертуар

Қазіргі сәтте ArtLab әртүрлі форматтарда жүзеге асырылған 10 спектакльден тұратын тұрақты репертуар қалыптастырды — студенттік және зерттеушілік қойылымдардан бастап кәсіби театрлық жобаларға дейін. ArtLab репертуары зертхананың пәнаралық сипатын көрсетеді және университеттік әрі қалалық аудитория үшін өзекті әлеуметтік, гуманитарлық және мәдени тақырыптармен жұмыс істеуге бағытталған.

Қазіргі уақытта өндірістік үдерісте репетиция кезеңіндегі екі жаңа спектакль бар. Жобалардың бірі Мұхамметқали Хасеновтің «Пай-пай, жас жубайлар-ай» пьесасы мен «Дос-Мұқасан» тобының музыкасына негізделген және мәдени мұраны заманауи театр тілі арқылы қайта ойлайтын көркемдік мәлімдеме ретінде қарастырылады.

Offstage жобасы

Offstage жобасы студенттердің театрды индустрия ретінде түсіну көкжиегін кеңейтуге бағытталған. Сахна сыртында жұмыс істейтін кәсіби мамандармен кездесулер

шығармашылық қызметтің басқарушылық, ұйымдастырушылық және өндірістік аспектілерін қарастыруға мүмкіндік береді.

«Синтезориум» авторлық лекция-перформансы

«Синтезориум» жобасы сирек жер металдары тақырыбына арналған театрлық лекцияны білдіреді. Жоба көркем форманы ресурстарды пайдаланудың техникалық, этикалық және әлеуметтік аспектілерін талдаумен біріктіреді.

Театрлық қызмет форматтарын кеңейту аясында ArtLab-та 2024 жылы көше және клоун театры бағыты іске асырылды. Кәсіби цирк әулеті Мутургановтармен бірлесіп ашық қалалық кеңістіктерде және фестивальдік форматта жұмыс істеуге бағытталған «Клоун. Шкаф. Шкаф. Клоун» спектаклі жасалды.

Спектакль Астана қаласындағы көше театры фестивалінде көрсетіліп, жоғары кәсіби бағаға ие болып, Гран-при жүлдесімен марапатталды. Университеттен тыс фестивальге қатысу ArtLab қызметінің кәсібиленуінің маңызды кезеңіне айналды және зертхананың көше және клоун театры саласындағы ұлттық деңгейдегі бәсекеге қабілеттілігін растады.

Клоундық және цирктік практикалар педагогикалық құрал ретінде

ArtLab қызметіндегі жеке бір бағыт клоундық және цирктік форматтармен байланысты. Бұл практикалар сыртқы әсер үшін емес, студенттер мен қызметкерлерге денемен, осалдықпен және ішкі қысымдармен қауіпсіз әрі құрылымдалған түрде жұмыс істеуге мүмкіндік беретін саналы педагогикалық және білім беру құралы ретінде қолданылады.

(Академиялық және инженерлік білім беру ортасында студенттерге, әдетте, спонтандық, сызықтық емес ойлау және денелік зерттеу мүмкін болатын кеңістік берілмейді. Ал клоундық тәсіл, керісінше, әдеттегі рөлдерден саналы түрде шығуға жағдай жасайды, «маскаларды шешуге», өз реакциялары мен шекараларын зерттеуге мүмкіндік береді).

Клоундық жобалар аясында, соның ішінде «Янко Круль Албанскай» музыкалық спектаклінде студенттер денелік қатысумен, зейінмен және физикалық мәнерлілікпен жұмыс істеу мүмкіндігін алады. Саналы ойын, асыра көрсету және ыңғайсыздықпен жұмыс істеу ішкі қысымдардан босану мен өзіңмен байланысты қалпына келтіру құралына айналады. Үдерістер қауіпсіздікке, ырғаққа және жауапкершілікке баса назар аудара отырып, құрылымды және тәртіпті түрде ұйымдастырылған.

3. ArtLab ашық пәнаралық орта және тартылыс орталығы ретінде

Уақыт өте келе ArtLab Алматы қаласының креативті индустриялары өкілдері үшін тұрақты тартылыс нүктесі ретінде қалыптасты. Зертхана кеңістігі мамандардың ұзақ мерзімді қатысуына, бірлескен жобалық қызметке және тәжірибемен жүйелі алмасуға бағытталған ашық кәсіби орта ретінде жұмыс істейді.

2024 жылдың күзгі кезеңінде «Қайда қонуға болады?» фестивалі өткізілді. Фестиваль аясында театрлық, цифрлық, музыкалық және визуалдық форматтарды біріктіретін

мәдени-білім беру іс-шараларын өткізуге бейімделген университеттің индустриялық кеңістігі пайдаланылды.

Осы формат шеңберінде ArtLab-та өз резиденттері пайда болды — зертхана жобаларына қатысатын және студенттермен білім беру форматында өзара әрекеттесетін цифрлық өнер мен заманауи цирк өкілдері. Резиденттер мастер-класстар өткізеді, кәсіби тәжірибелерімен бөліседі және білім алушыларды көркемдік және технологиялық шешімдерді жасау үдерістеріне тартады. Бұл студенттерде креативті индустрияларды инженерлік ойлауды, технологиялық сауаттылықты және көркем қиялды ұштастыруды талап ететін кәсіби сала ретінде түсінуін қалыптастыруға ықпал етеді.

4. Білім беру бағыты: Шығармашылық пәндер циклі

4.1. Философиялық және әдіснамалық негіздер

ArtLab шығармашылық пәндер циклі техникалық білім беруге креативті практикаларды кіріктірудің негізгі білім беру құралы болып табылады. Бағдарлама саналы білім беру арқылы тұтас тұлғаны қалыптастыруға бағытталған Bildung философиясына, сондай-ақ ақыл-ойдың, сезімнің және адамгершілік бағдарлардың үйлесімді дамуын көздейтін «Толық адам» тұжырымдамасына сүйенеді.

Бұл модельде инженер тек кәсіби білімнің иесі ретінде ғана емес, сонымен бірге әлеуметтік, этикалық және адами салдарды ескере отырып, жауапты шешімдер қабылдауға қабілетті мәдениет субъектісі ретінде қарастырылады.

Цикл келесі пәндерді қамтиды:

1. Актерлік шеберлік және коммуникация дағдылары
2. Режиссура және жобалық ойлау
3. Дизайн және сән негіздері
4. Сценография негіздері
5. Креативті кәсіпкерлік

4.2. Контингент және қамту

2025 жылы шығармашылық пәндер цикліне Satbayev University-дің әртүрлі институттарынан бірінші курсқа қабылданған 115 студент тіркелді. Қабылдау ерікті сипатта болды және жалпыуниверситеттік пәнаралық аukumға ие болды.

4.3. Оқыту құрылымы және жобалық логика

Цикл екі семестрлік логикамен жүзеге асырылады:

- бірінші семестр таңдалған пәнді игеруге және жеке білім беру траекториясын қалыптастыруға бағытталған;
- екінші семестр міндетті пәнаралық жобалық жұмыстың айналасында құрылады.

Негізгі әдістемелік элемент ретінде студенттер өзекті тақырыптардың, алаңдаушылықтардың және сын-қатерлердің «бұлтын» — картасын қалыптастырған

кіріспе кездесу болды. Бұл тақырыптар кейінгі бүкіл жобалық қызметтің негізіне айналды.

4.4. Қорытынды аттестаттау — «Супер-Емтихан»

Бағалаудың финалдық формасы — «Супер-Емтихан» форматындағы жария аттестаттау, оның шеңберінде студенттер өз жұмыстарының нәтижелерін спектакльдер, перформанстар, қысқаметражды фильмдер, сән көрсетілімдері, экологиялық және әлеуметтік жобалар түрінде ұсынады. Бұл формат білім беру үдерісінің көзге көрінетін, бақыланатын нәтижесін алуға мүмкіндік береді.

5. ИмPLICITтік әсер және әлеуметтік ықпал

ArtLab қызметі жауапкершіліктің, эмпатияның, коммуникативтік дағдылардың және көпшілік алдында ой білдіру қабілетінің дамуында көрінетін тұрақты имPLICITтік әсер қалыптастырады. ArtLab студенттер өзін естілген және диалогқа тартылған сезінетін эмоциялық тұрғыдан қауіпсіз кеңістік ретінде жұмыс істейді.

2026 жылға арналған даму перспективалары:

6. Эксперименттік бағыттар: гастро-зертхана (іске қосылу кезеңі)

Іске қосылу кезеңінде ArtLab гастро-зертханасы — дәм, эмоциялар және технологиялардың өзара әрекеттесуін зерттейтін эксперименттік платформа тұр. Жоба гастрономия цифрлық өнермен, роботтандырылған элементтермен және технологиялық шешімдермен ұштасатын мультисенсорлық тәжірибемен жұмысты көздейді, бұл жаңа білім беру және пайдаланушылық форматтарды қалыптастырады.

7. Халықаралық және сыртқы өзара әрекеттестік

Флоренция университетімен (UNIFI, SAGAS департаменті) мәдени алмасу туралы келісім жасалды. 2026 жылдың көктемінде ағылшын тілінде театр тарихы бойынша онлайн-дәрістер циклі іске қосылады, сондай-ақ Қазақстан–Италия бірлескен театр зертханасы дайындалып жатыр және Алматыдағы Италия мәдениет институтымен келіссөздер жүргізілуде, олар жобаға қызығушылық танытты.

Қорытынды

ArtLab Satbayev University білім беру платформасы және креативті индустриялар орталығы ретінде орнықты, ол жаңа үлгідегі инженерді — гуманитарлық ойлауы, креативтілігі және әлеуметтік жауапкершілігі дамыған маманды қалыптастырады. ArtLab тәжірибесі елдің адами капиталы мен креативті индустрияларын дамытудағы университеттік бастамалардың әлеуетін көрсетеді.